

КОШТОРИСНІ НОРМИ УКРАЇНИ

**Ресурсні елементні кошторисні норми
на реставраційно-відновлювальні роботи**

Збірник 1

**«АРХЕОЛОГІЧНІ ТА ЗЕМЛЯНІ РОБОТИ В
ЗОНІ ПАМ'ЯТНИКА ІСТОРІЇ І КУЛЬТУРИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

наказ Міністерства розвитку громад
та територій України
від 07 грудня 2021 № 322

1. ТЕХНІЧНА ЧАСТИНА

1.1 Загальні положення

1.1.1 Даний збірник містить ресурсні елементні кошторисні норми на виконання в зонах пам'ятників історії і культури земляних робіт, що носять археологічний характер, зв'язаний з пошуками фрагментів чи пам'ятників історичних знахідок

1.1.2 Всі інші види земляних робіт, які не потребують великої обережності і які не носять археологічного характеру, але супутні виконанню реставраційних робіт, необхідно нормувати по нормах КНУ РЕКН Збірник 1. «Земляні роботи», КНУ РЕКНр Збірник 1. «Земляні роботи».

1.1.3 Нормами збірника передбачається:

- виконання робіт з дотриманням перерв, зв'язаних з вивченням знахідок і фіксацією стану культурного шару;
- пошарове виконання археологічних розкопок (товщина шару не більше ніж на половину штика лопати) з фіксацією стану культурного шару і підбором архітектурних і археологічних знахідок;
- виконання робіт по зрізанню культурного шару з частковим переглядом ґрунту, але без фіксації його стану.

1.1.4 В даному збірнику прийнятий наступний розподіл ґрунтів на групи в залежності від труднощів їхньої розробки:

- I група - ґрунт рослинного шару без коренів; пісок природної вологості без домішок; суглинок легкий; супісок без домішок; торф без коренів; шлак котельний пухкий.
- II група - галька і гравій дрібні і середні розміром до 40 мм; глина жирна м'яка і м'яка юрська; глина насипана, злежала з домішкою гравію, гальки чи рослинного сміття; ґрунт рослинного шару з коренями чагарнику і дерев чи з домішкою будівельного сміття, щебеню і гравію; пісок з домішкою щебеню і гравію до 40 % обсягу; суглинок з домішкою щебеню чи гравію до 40% обсягу; суглинок важкий; супісок з домішкою щебеню чи гравію до 40% обсягу чи

злежалий з домішкою будівельного сміття, торф із кореннями; щебінь розміром до 40 мм; шлак котельний злежалий.

- III група - галька і гравій великі розміром до 150 мм чи дрібні і середні з домішкою булиг; глина м'яка карбонна, важка, ломова, тверда юрська чи м'яка будинкова з домішкою щебеню чи гравію більш 40 % обсягу; суглинок легкий з домішкою щебеню, гравію, будівельного сміття, супісь з домішкою щебеню чи гравію 40% обсягу; будівельне сміття; щебінь розміром до 150 мм, шлак металургійний вивітрений.

- IV група - глина тверда карбонна чи кембрійська чи моренна з валунами масою до 50 кг і змістом до 30% обсягу; шлак металургійний невивітрений.

1.1.5 При наявності в розроблювальному ґрунті прошарків інших груп у кількості, що не перевищує 10% загального обсягу розробки, група ґрунту визначається стосовно до характеристики переважаючого ґрунту.

1.1.6 Нормами збірника передбачені ґрунти природної вологості, тобто що не знаходяться під час розробки під безпосереднім впливом ґрунтових, проточних чи дощових вод. При розробці мокрих ґрунтів (що знаходяться під час розробки під безпосереднім впливом ґрунтових, проточних чи дощових вод) і сильно налипаючих на інструменти ґрунтів до норм витрат труда робітників варто застосовувати коефіцієнти по таблиці 1 (п.1.2.3 і п.1.2.4).

Нормами групи 7 врахований пристрій кріплення без обліку оборотності. Повернення дощок і колод від кріплення траншей у інвестиційній кошторисній документації доцільно визначати з використанням показників, приведених у таблиці 1 КНУ РЕКН "Вказівки по застосуванню ресурсних елементних кошторисних норм на будівельні роботи".

1.1.5 Необхідність просівання ґрунту і його кількість визначається по місцю.

1.1.6 Нормами групи 3 враховане переміщення ґрунту при підйомах шляху не більш 4 градусів і спусках не більш 5 градусів. При підйомах і

спусках більш зазначених градусів відстань переміщення ґрунтів збільшувати за кожен метр додаткового підйому чи спуску по вертикалі:

- при підйомі на 10 м;
- при спуску на 8 м.

1.1.7 Витрати на вивезення ґрунту нормами групи 4 не враховані, їх необхідно враховувати додатково.

1.1.8 Норми групи 6 не враховують зворотне засипання ґрунту. Зворотне засипання враховувати по нормах КНУ РЕКН Збірник 1. «Земляні роботи», КНУ РЕКНр Збірник 1. «Земляні роботи». Відвезення зайвого ґрунту враховувати додатково.

1.1.9 Норми групи 6 враховують розробку ґрунту без кріплень, при наявності кріплень до норм витрат труда робітників застосовувати коефіцієнти по таблиці 1 (п.1.2.1 і п.1.2.2). Кріплення стінок шурфів нормувати по нормам групи 7

1.1.10 При влаштуванні кріплення необхідно керуватися наступними правилами:

1.1.10.1 Ґрунти, зв'язані природною вологістю при відсутності чи незначному припливі ґрунтових вод, при глибині до 3м, кріпляться необрізними дошками з інтервалами;

1.1.10.2 Ґрунти , зв'язані природною вологістю при відсутності чи незначному припливі ґрунтових вод, при глибині від 3 до 5 м кріпляться суцільними кріпленнями з обрізних дощок;

1.1.10.3 Ґрунти сипучі, підвищеної вологості незалежно від глибини кріпляться кріпленням з обрізних дощок;

1.1.10.4 Ґрунти сипучі, при сильному потоці ґрунтових вод - кріпляться по проектним розробкам.

1.1.11 При пристрої кріплень стінок траншей, котлованів і ям глибиною до 3 м, зв'язаних природної вологістю ґрунтів, з дощок із інтервалами до норм витрати матеріалів по групах 1-7-1, 1-7-2 і 1-7-3 застосовувати коефіцієнт по таблиці 1.

1.2. Коефіцієнти до ресурсних елементних кошторисних норм

Таблиця 1. Коефіцієнти до ресурсних елементних кошторисних норм

Умови застосування	Номера груп (норм)	Коефіцієнти до норм витрати	
		витрат труда робітників	Матеріалів
1	2	3	4
1.2.1 При наявності кріплень без розпірок у середній частині плану	6	1,15	
1.2.2 При кріпленні з розпірками в середній частині плану	6	1,4	
1.2.3 При розробці в мокрих ґрунтах - I групи - II групи - III групи	По всіх нормам	1,1 1,2 1,3	
1.2.4 При розробці сильно налипають на інструменти ґрунтів - I групи - II-IV групи	До всіх норм	1,12 1,3	
1.2.5 При пристрої кріплень з дощок з інтервалами стінок траншів, котлованів і ям глибиною до 3 м, у зв'язаних природною вологістю ґрунтах	7 (1,2,3)		0,7

2. КОШТОРИСНІ НОРМИ

Група 1. Археологічні розкопки в зонах пам'ятників історії і культури

Склад робіт: Зняття і розпушення ґрунту вручну за допомогою лопат, кирок, ломів і клинів пошарово на глибину не більш ніж піл багнета лопати (15-20 мм). Відкидання ґрунту на відстань до 3-х метрів по горизонталі і до 1,5 метрів - по вертикалі. Необхідні зупинки робіт для фіксації стану культурного шару і підбора археологічних знахідок. Вибрання з ґрунту археологічних знахідок

Вимірник: 1 м³ ґрунту

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина розкопок до 2,5 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-1-1	1-1-2	1-1-3	1-1-4
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	1,96	2,59	3,92	5,04
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Закінчення групи 1 (норми з 5 по 8)

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина розкопок від 2,5 м до 5м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-1-5	1-1-6	1-1-7	1-1-8
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	4,2	4,9	6,58	8,4
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Група 2. Просівання ґрунту при археологічних розкопках

Склад робіт: Просівання ґрунту через грохот з перервами для перегляду археологом землі, що просівається. Добір дрібних деталей руками. Збирання відсівання убік на відстань до 3-х метрів.

Вимірник: 1 м³ ґрунту

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Групи ґрунтів з I по IV
			1-2-1
1	2	3	4
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	2,1
2	Середній розряд робіт		3

Група 3. Зрізання культурного шару ґрунту у зонах пам'ятників історії і культури вручну з переміщенням тачками

Склад робіт: Обережна розробка ґрунту з розпушенням, частковим переглядом і навантаженням на тачки. Переміщення вантажної тачки по катальних ходах. Вивантаження ґрунту з перекиданням тачки і поверненням порожняком. Розрівнювання вивантаженого ґрунту на відвалі вручну. Пристрій катальних ходів з дощок на підкладках, розміщення їх у порядку і збирання

Вимірник: 1 м³ ґрунту по обмірюванню в щільному стані

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Зрізання з переміщенням на перші 20 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	1,47	2,03	2,94	4,06
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Закінчення групи 3 (норми з 5 по 8)

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Додавати на кожні наступні 20 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	0,27	0,31	0,34	0,36
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Група 4. Зрізання культурного шару в зонах пам'ятників культури вручну з переміщенням автомашинами

Склад робіт: Обережна розробка ґрунту з розпушенням і частковим переглядом. Навантаження ґрунту на автомашини. Вивантаження ґрунту з автомашини і розрівнювання вивантаженого ґрунту на відвалі начорно.

Вимірник: 1 м³ ґрунту по обмірюванню в щільному стані

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-4-1	1-4-2	1-4-3	1-4-4
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	1,47	2,00	3,08	4,62
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Група 5. Риття не археологічних шурфів у зонах пам'ятників культури

Склад робіт: Розробка ґрунту с розпушуванням вручну. Засипання і трамбування ґрунту.

Вимірник: 1 м³ ґрунту

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина до 3 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-5-1	1-5-2	1-5-3	1-5-4
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	3,41	4,2	4,48	5,6
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Закінчення групи 5 (норми з 5 по 8)

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина до 5 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-5-5	1-5-6	1-5-7	1-5-8
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	6,33	6,58	6,86	7,0
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Група 6. Риття археологічних шурфів у зонах пам'ятників культури

Склад робіт: Розпушення ґрунту вручну за допомогою лопат, кирок, ломів і клинів шарами на глибину половини штику лопати (15-20 див). Відкидання ґрунту на брівки чи полицю, перекидання по полицях (при глибині більш 1,5м) з розбиранням і перенесенням полиць. Необхідні зупинки робіт для фіксації стану ґрунту, вибірка з ґрунту потрібних елементів, деталей і проб ґрунту з їх збереженням

Вимірник: 1 м³ ґрунту

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина до 2,5 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-6-1	1-6-2	1-6-3	1-6-4
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	3,36	4,76	7,0	9,38
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Закінчення групи 6 (норми з 5 по 8)

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибиною більш 2,5 до 5 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-6-5	1-6-6	1-6-7	1-6-8
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	4,62	6,48	9,62	12,41
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Група 7. Пристрій і розбирання кріплень стінок при археологічних розкопках і копанні шурфів глибиною до 5 м

Склад робіт: Заготівля елементів кріплень з перепилюванням і затісуванням. Встановлення елементів тимчасового кріплення. Заміна їх на постійне кріплення (перекріплення) зі зрізанням нерівностей на стінках і засипанням порожнеч за дошками кріплень. Розбирання кріплень з подачею розібраного матеріалу на поверхню.

Вимірник: 1 м³ ґрунту по обмірюванню в щільному стані

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Оди-ниця виміру	У ґрунтах природної вологості			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-7-1	1-7-2	1-7-3	1-7-4
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	0,31	0,39	0,55	0,77
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3
	Матеріали					
111-0174	Цвяхи будівельні з плоскою голівкою 3,5 x90 мм	т	0,00003	0,00003	0,00003	0,00003
112-284	Колоди будівельні	м ³	0,044	0,044	0,044	0,044
112-0078	Дошки обрізні з хвойних порід, довжина 4-6,5 м, ширина 75-150 мм, товщина 44 мм і більше, IV сорт	м ³	0,092	0,092	0,092	0,092

Закінчення групи 7 (норми з 5 по 8)

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	У грунтах, насичених водою			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-7-5	1-7-6	1-7-7	1-7-8
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	0,31	0,46	0,70	1,08
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3
	Матеріали					
111-0174	Цвяхи будівельні з плоскою голівкою 3,5 x90 мм	т	0,00004	0,00004	0,00004	0,00004
112-0062	Дошки обрізні з хвойних порід, довжина 4-6,5 м, ширина 75-150 мм, товщина 44 мм і більше, IV сорт	м ³	0,11	0,11	0,11	0,11
112-284	Колоди будівельні	м ³	0,044	0,044	0,044	0,044

Група 8. Копання ям при відновленні і посиленні фундаментів у зонах пам'яток історії і культури

Склад робіт: Обережне копання ґрунту з розпушенням і відкиданням на брівку вручну. Зворотне засипання з трамбуванням. Переміщення ґрунту, що залишився, тачкою на відстань до 50 м з розпушенням у відвалі.

Вимірник: 1 м³ ґрунту

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина розроблювальних ям до 2 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-8-1	1-8-2	1-8-3	1-8-4
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	3,92	3,92	5,46	7,7
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Закінчення групи 8 (норми з 5 по 8)

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина розроблювальних ям до 5 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-8-5	1-8-6	1-8-7	1-8-8
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	4,62	4,62	6,58	9,1
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Група 9. Копання траншей при відновленні чи посиленні фундаментів, пристрої зовнішніх комунікацій і інших земляних робіт у зонах пам'яток культури

Склад робіт: Обережне копання ґрунту з розпушенням і відкиданням на брівку. Зворотне засипання з трамбуванням. Переміщення ґрунту, що залишився, тачкою на відстань до 50 м з розпушенням у відвалі.

Вимірник: 1 м³ ґрунту

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина розробки до 2 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-9-1	1-9-2	1-9-3	1-9-4
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	2,8	2,8	3,36	3,5
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Закінчення групи 9 (норми з 5 по 8)

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Глибина розробки до 5 м			
			група ґрунтів			
			I	II	III	IV
			1-9-5	1-9-6	1-9-7	1-9-8
1	2	3	4	5	6	7
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	3,36	3,36	3,92	4,34
2	Середній розряд робіт		3	3	3	3

Група 10. Розбирання завалів у приміщеннях з переміщенням на носилках чи тачках. Зняття пізніших нашарувань ґрунту в приміщеннях

Склад робіт: Розбирання завалів на окремі цеглини чи камені (1). Навантаження на носилки чи тачки (1, 2). Переміщення носилками чи тачками на відстань до 100м (1, 2). Укладання в штабель по сортах (1). Вивантаження і перекидання у відвал (2)

Вимірник: 1 м³ завалу (1), 1 м³ знятого ґрунту

Шифр ресурсу	Найменування ресурсу	Одиниця виміру	Розбирання завалів у приміщеннях	Зняття пізніших нашарувань ґрунту в приміщеннях
			1-10-1	1-10-2
1	2	3	4	5
1	Витрати труда робітників	люд.-год.	8,26	4,34
2	Середній розряд роботи		3	3

ЗМІСТ

1.ТЕХНІЧНА ЧАСТИНА.....	1
1.1. Загальні вказівки.....	1
1.2. Коефіцієнти до ресурсних елементних кошторисних норм	4
2. КОШТОРИСНІ НОРМИ	5
Група 1. Археологічні розкопки в зонах пам'ятників історії і культури	5
Група 2. Просівання ґрунту при археологічних розкопках.....	5
Група 3. Зрізання культурного шару ґрунту у зонах пам'ятників історії і культури вручну з переміщенням тачками	6
Група 4. Зрізання культурного шару в зонах пам'ятників культури вручну з переміщенням автомашинами.....	6
Група 5. Риття не археологічних шурфів у зонах пам'ятників культури.....	7
Група 6. Риття археологічних шурфів у зонах пам'ятників культури	7
Група 7. Пристрій і розбирання кріплень стінок при археологічних розкопках і копанні шурфів глибиною до 5 м.....	8
Група 8. Копання ям при відновленні і посиленні фундаментів у зонах пам'ятників історії і культури.....	9
Група 9. Копання траншей при відновленні чи посиленні фундаментів, пристрої зовнішніх комунікацій і інших земляних робіт у зонах пам'ятників культури.....	10
Група 10. Розбирання завалів у приміщеннях з переміщенням на носилках чи тачках. Зняття пізніших нашарувань ґрунту в приміщеннях.....	10